

April 2004

Andringa Staach Nijs

39

Orgaan van de
Andringa-Stichting

Voorzitter

Herman Andringa
Hoofdweg 205
8474 CG OLDEHOLTPADE
E-mail: herman.andringa@home.nl

Penningmeester (interim)

Herman Andringa
Hoofdweg 205
8474 CG OLDEHOLTPADE
E-mail: herman.andringa@home.nl
Postgiro 99008 of Rabobank 320.20.10.15
t. n.v. Andringa Stichting te Kollum

Secretaris en correspondentieadres

Karin Andringa-Nieuwenhuizen
Zonneweide 16
8256 GR BIDDINGHUIZEN
E-mail : andringa.stichting@chello.nl

Boeken

Ferdinand en Nelly Ettema-Andringa
Geert Knolweg 48
8501 MK JOURE

Andringa-archief

Tsjikke Andringa
Leeuwerikstraat 5
9269 NB VEENWouden
0511 – 472207
E-mail : Tsjikkeandringa@hetnet.nl

Inhoudsopgave

Van de voorzitter	4
Het rijke verleden van friesland	6
Ontmoetingen met Andringa's – 4	10
Jaap Andringa	19
5 Juni 2004, 8^e Familiedag	22

Van de voorzitter

Het is een druk jaar voor het bestuur. Dat kan ook niet anders in een schrikkeljaar. Dan organiseren wij onze vierjaarlijkse familiedag. Gelukkig scheelt het dat het een schrikkeljaar is, we hebben een dag meer. Er waren op 29 februari ongeveer 20.000 Nederlanders jarig, volgens mijn berekening op de achterkant van de allerlaatste sigarendoos, die ik heb leeg gerookt. Maar val mij er niet op aan als ik een rekenfoutje heb gemaakt. Ik ben wel nieuwsgierig hoeveel Andringa's er jarig waren op die datum. Zijn er nou geen rekenwonders in onze familie die zulke nutteloze zaken willen uitzoeken en opsporen? Dat lijkt mij wel leuk. Nutteloos, maar wel vermakelijk. Zoals voetbal en allerlei andere sporten. Want kom bij mij niet aan dat sporten gezond is. Dat gelooft toch geen mens, behalve mevrouw Terpstra, die zelf het levendige bewijs van die stelling is. Nee, dan kunst en cultuur. Dat is toch van een hogere orde, dat althans willen een aantal creatieve en initiatiefrijke Andringa's mij wijsmaken. Ik heb mij voorgenomen om mij niets meer te laten wijsmaken. Ik ben wijs genoeg, denk ik zelf. Eigenwijs noemt mijn naaste familie dat. Vooral familie die de naam Andringa niet dragen, vinden dat het meest, die willen mij steeds maar laten geloven dat Andringa een soort mens is dat behept is met zeer lage menselijke, misschien wel dierlijke, eigenschappen en dat Andringa zich onderscheidt van andere soortgenoten die deze prachtige achternaam niet bezitten. Interessant zou ook kunnen zijn om uit te zoeken wie nou de enige echte Andringa's zijn. Moeten we de familietakken die door Napoleon er rond het jaar 1800 bijgekomen zijn ook aanmerken als Andringa? Dat waren uiteindelijk naamlozen die onze achternaam op zich zelf geplakt hebben. Ja, het is raar met gevoelens en gedachten over de naam. Het is net als Fries zijn of Nederlander. Chauvinisme is ons niet vreemd. Van naams-chauvinisme heb ik nog niet gehoord. Mijn dochter is zwanger en verwacht over zes weken haar eerste baby. Samen met haar lover kijkt zij uit naar de bijzondere gebeurtenis van een kind dat uit twee verliefde mensen voortkomt. Zij vertelde mij dat het kind

Andringa zal heten. Zij zal het ongetwijfeld met Bart, de goedgegemuste vader, hebben overlegd. Tenslotte leven we in een overlegtijdperk. Wat merkwaardig toch dat twee mensen een kind scheppen en dan kan dat kind slechts één naam mee krijgen. Dat doet mij ook denken aan mijn zoon toen hij op 12 jarige leeftijd opeens de naam van zijn moeder erbij wilde hebben. Hij is er voor naar het gemeentehuis geweest, want hij was heel serieus. Het ketste af op de kosten, maar het kon wel. Geinig om te weten dat hij nu zelf kinderen bij een Spaanse moeder heeft die wel een dubbele achternaam dragen (Andringa de Juares).

Eigenlijk zou ik in de "van de voorzitter" het moeten hebben over onze bestuursperikelen. Vandaar dat ik al begon over het drukke jaar. Ons bestuur wordt gekweld door de tijd. Nee, niet de tijd, maar het ouder worden van de leden kwelt ons in toenemende mate. Het is niet de tijd die verandert maar wij zijn het zelf die veranderen, zo las ik, maar weet niet wie dat beweerde. Ons bestuur verandert dus ook. Als vast agendapunt staat op onze bestuursbijeenkomsten "het wel en wee" van de bestuursleden. En dat is niet voor niets. Het is op onopvallend op de agenda terechtgekomen omdat de eerste uur bestuurders van ouderdom allerlei gebreken gingen krijgen en die werden dan eerst doorgesproken. Zo viel recent onze penningmeester weg. Dat was met recht schrikken. Jaap was een markante steunpilaar voor ons en wij vonden hem nog te jong om afscheid te nemen, maar daar vraagt de dood niet naar. Enkele andere oud bestuurders die wij vanwege de stevige familieband nog steeds volgen zijn beslist niet in de leukste periode van hun leven aangekomen. Het is niet prettig om te zien hoe mensen die altijd psychisch en lichamelijk op een hoog plan hebben kunnen functioneren nu met reuzenstappen terug vallen naar een lager niveau. Dat is heel, heel andere koek dan jonge Andringa's te verwelkomen en nieuw leven te zien groeien en bloeien. Het verval hoort er onlosmakelijk ook bij. Het is inherent aan ons leven. In enkele jaren tijd ziet ons bestuur er daarom heel anders uit. De familiedag op 5 juni is een mooie gelegenheid om nieuwe bestuurders te werven. Net zoals er iedere keer nieuw leven geboren wordt zullen er ook weer nieuwe penningmeesters melden. De boom groeit verder....

Het rijke verleden van Friesland

Inleiding.

9

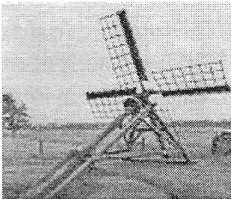
In de jaren tussen 1984 en 1996 ging ik elk jaar met ons gezin een dagje vanuit Apeldoorn naar Friesland. De kinderen vonden dat prachtig want we kwamen altijd bekapt en gezakt terug met allerlei heerlijkheden als suikerbrood, dúmkes, keallepoat (kalfspoten) en Friese koek. Daarom zal ik nog iets vertellen over enkele andere Friese ambachtsplaatsen en musea die het de moeite waard maken er eens een bezoek te brengen. Over Franekers planetarium heb ik al eens geschreven. U kunt daarvoor het betreffende ASN blad nog eens nalezen (ASN34). De eerste plaats die we aandeden was het schilderachtige plaatsje Allingawier. Dit dorpje maakt deel uit van de zogenaamde "Aldfaers erfroute", waarvan aannemer Yde Schakel de geestelijke vader was. Omdat we er zo vaak kwamen, noemden de kinderen het "Andringawier"! Yde Schakel was aannemer van restauratiewerk. Met lede ogen zag hij Frieslands verleden verdwijnen. Hij wist echter de hand te leggen op historische panden in Allingawier, Exmorra, Ferwoude en Piaam. Met grote liefde restaureerde hij de panden voor eigen rekening en maakte ze voor publiek toegankelijk. In 1979 werden de kosten hem te zwaar en werd alles ondergebracht in de Stichting "Aldfaers Erf" onder leiding van voorzitter G.F.Kooijman.

Aldfaers Erf route.

We beginnen onze route in Exmorra. Binnenkomend vanuit Bolsward vindt u halverwege het dorp een prachtig oud winkeltje met dorpsschool aan uw rechterhand. Het pandje bevat een oud grutterswinkel en dateert uit 1732. Het is gerestaureerd in originele staat. In het winkeltje bevinden zich de oude schappen met diverse producten die met een schep in een papieren zak werden gedaan en op een oude balans werden afgewogen. Achterin het winkeltje is nog een z.g. "drankorgel" te bewonderen met kraantjes en lekbakjes. In de 50-er jaren moest ik als kind ook bij onze drankwinkel in Bolsward uit zo'n drankorgel een halfje brandewijn of citroenjenever voor mijn ouders halen! Daarachter bevindt zich het kleine

werden meegenomen naar school. Namen van schoolmeesters staan op het bord vermeld. Erg leuk voor een bezoek.

Nu gaan we naar Allingawier, het dorp dat in zijn geheel een monument is geworden. Inmiddels heeft de stichting bijna alle panden teruggebracht in de oorspronkelijke staat. Wij brachten altijd eerst een bezoek aan de bakkerij waar de beroemde Haga's boterdrabbelkoeken werden gemaakt. De kinderen keken vol bewondering toe hoe de koeken werden gebakken en ze mochten altijd proeven! Wij kochten het een en ander en daarna gingen we koffie drinken in het kleine restaurantje achter de bakkerij. Compleet met drabbelkoek!

Vervolgens brachten we een bezoek aan de "Izeren Kou" een originele kop-romp boerderij waarvan de hals ontbreekt. Vóór de boerderij zien we rechts een tjasker molen, de bekende DE-fiets, de scharensliiep en de kar van de olieboer. In de boerderij de stallen, het dagelijkse woonvertrek waar de karnton stond die in de schuur door een paard via een rondwiel boven in de stal werd aangedreven, de kaasmakerij en de opkamer met prachtige kasten en meubilair. Voor het raam van de opkamer bevindt zich een olielamp. In de vroegere Makkumermeer werd de lamp voor het raam door schippers gebruikt om aan te koersen op het haventje van Allingawier. In het dorp zien we verder nog een brandschuur compleet met zuigerpomp en brandweerpakken, een schilders-werkplaats en een originele smidse. Echt een complete rondgang waard door het dorp.

Onze volgende stopplaats in de route is het Fûgelhûs in Piaam dat zich in het kleine oude dorpskerkje bevindt. We vinden daar een collectie dieren en weidevogels vanuit de omgeving en krijgen daarover een uitleg. Op 100 meter afstand is de IJsselmeerdijk, we gebruikten daar altijd onze lunch op een bankje vanwege het prachtige uitzicht over de Makkumerwaard.

Makkumer aardewerk.

Het laatste object op de Aldfaers Erfroute is de timmermanswerkplaats in Ferwoude. Voordat we deze bezoeken, is het de moeite waard rechtsaf langs de dijk, eerst naar Makkum te

rijden. In de waag bevindt zich een prachtige collectie handbeschilderde tegels. En daarna is de beroemde fabriek van Tichelaar aardewerk ons doel. De Koninklijke Tichelaar bestaat meer dan 400 jaar! Ir. Jan Pieter Tichelaar, alweer de 10e mannelijke stamhouder, is directeur van deze ambachtelijke fabriek. Alles wordt nog met de hand gemaakt met als grondstof de kalkrijke zeeklei uit Wonseradeel. De fabriek produceert aardewerk voor de gehele wereld en vanuit de verkoopafdeling kunt u de fabricage bewonderen, die beneden plaats vindt. Werknemers leren het vak met een geheim procédé in deze fabriek. In 1674 stichtte Freerk Jans uit Jorwerd een steenbakkerij. Hij voegde later de naam Tichelaar toe aan zijn naam, nu wereldwijd beroemd. Later bleek dat de geschiedenis van het bedrijfje terug ging naar 1594! Het prachtige aardewerk en de tegels zijn in het winkeltje van de fabriek te koop. Nu gaan we verder naar het dorpje Ferwoude.

De timmermans werkplaats in Ferwoude.

Oorspronkelijk was dit een boerderij met een timmerwerkplaats, stammend uit de 18e eeuw. In 1875 werd er een nieuwe gevel op geplaatst. Van 1845 tot 1926 woonde daar Enne Rinkes Feenstra meestertimmerman en amateur-sterrekundige (eerder heb ik al verteld dat Friesland grote wiskundigen heeft voortgebracht!). Enne had een brede belangstelling en schreef een aantal boeken over het maken van verrekijkers, klokken en het gebruik van geneeskrachtige kruiden. Simon Couperus woonde er later van 1900 tot 1956. De werkplaats is uniek en bevat een complete verzameling van oude timmermansgereedschappen. De prachtige opkamer completeert het geheel. Zeer de moeite waard om te bezoeken.

Het museum van de Hidde Nijland stichting in Hindeloopen.

Het museum is gevestigd in het oude stadhuis dat dateert uit 1683. In 1919 werd het gebouw in gebruik genomen als museum. Er zijn diverse Hindelooper kamers die compleet zijn ingericht met veel beschilderde tegels en prachtige lambriseringen. Het meubilair is typerend voor de rijkere behuizing van kooplieden en bemiddelde burgers. Er zijn veelkleurig beschilderde kasten, schilderijen en Friese klokken aanwezig. De korte bedsteden wijzen op de gewoonte dat men halfzittend lag te slapen. Er zijn mooie kostuums aanwezig. Men gebruikte voor de bedsteden vaak gekleurde

pronkbedspreien gemaakt van Indiase sits. De Hindelooper klederdracht was zeer kleurrijk, waarbij de Indiase sits goed harmonieerden met het bonte meubilair.

Het stadhuis van Sloten.

Een bezoek aan het stadje Sloten is zeer de moeite waard. Het bolwerk is nog intact en het herinnert aan de tijd dat de steden nog fortificaties hadden. Aan de Herenwal treffen we ongeveer midden in het stadje een deftig herenhuis aan dat stamt uit 1759. Dit was het oude stadhuis tot het moment dat Sloten bij een grotere gemeente werd toegevoegd. We vinden in dit mooie gebouw een oudheidkamer waarin een toverlantaarnmuseum en een Fries kostuum museum is gevestigd. Met name het toverlantaarn museum (Magica Laterna) is zeer aardig en we vinden daar vele zeldzame modellen van de eerste ontwikkelingen van bewegende beelden. Wel is het zo dat de openingstijden beperkt zijn.

Het Scheepvaartmuseum in Sneek.

Sneek was in het verleden beroemd vanwege de zilversmeedkunst. We treffen daarvan de mooiste voorbeelden aan in de eerste kamer van het museum. Daarachter vinden we de scheepvaart collectie bestaande uit prachtige schilderijen, scheepsonderdelen, scheepsmodellen, de roef van een binnenschip en vele andere nautische voorwerpen. De trap naar boven leidt naar het Friese schaatsmuseum, waar we ook onderscheidingen vinden van beroemde Elfstedentocht winnaars, hun schaatsen en verhalen over hun heroïsche tochten. Op de bovenste verdiepingen bevinden zich verschillende interieurs met meubilair in de deftige stijlkamers van de Sneker burgerij. Het is geen probleem hier een middag aan te besteden.

De musea van Joure.

Op de eerste plaats bezoeken we natuurlijk het beroemde DE-winkeltje in de Midstraat 97. Hier begon Egbert Douwes in 1753 zijn winkel in koloniale waren en comestibles. Tegenwoordig kunnen we er geschenken, ouderwets snoep, koffie en thee kopen. De museumwinkel heet nu "De Witte Os". Het pandje ademt nog steeds de koloniale

sfeer uit! Daarna wandelen we naar museum Joure, gevestigd in de voormalige metaalwarenfabriek. We vinden daar de volgende bezienswaardigheden:

- voorwerpen op gebied van tabak, thee, koffie en andere producten van DE,
- het natuurmuseum van Skarsterland
- het bakkerijmuseum,
- de Bokmakamer, een 19e eeuwse zondagse boerenkamer
- klokken, goud en zilvermuseum
- de kopergieterij van de voormalige fa. Keverling
- een collectie voorwerpen rondom het vroege drukkersambacht met letterzetsel en machines (die nog werken!) om te drukken en een boekbinderij.

Hier kunt u gemakkelijk een halve dag doorbrengen om tenslotte in de koffiekamer beneden te genieten van DE-lekkernijen.

Naschrift.

Dit is natuurlijk geen complete opsomming van alles wat er in Friesland te zien is. Ik heb alle musea verschillende malen bezocht en geloof me, het is zeer de moeite waard tijdens vakanties, op regenachtige dagen of op een ander tijdstip er een bezoek te brengen. Let wel op de openingstijden. Van 12.00 uur tot 14.00 uur is alles vaak dicht. U hebt nu een aardig overzicht van Frieslands verleden en een idee hoe onze voorouders er leefden en werkten in de tijd dat TV, telefoon en radio nog onbekend waren. Een leuke teruggang in de tijd.

Piet Andringa, NC2113

Ontmoetingen met Andringa's ... 4

A

lweer een verhaal over ontmoetingen met Andringa's... nu in ASN 39. Regelmatig ontmoet ik mijn eigen Andringa familie, af en toe de Andringa's van het Andringa Staach Bestuur en daarnaast nog andere mensen die dezelfde achternaam dragen of er aan verwant zijn.

Sinds het verschijnen van ASN 38 in december 2003 waren er de afgelopen maanden veel ontmoetingen met Andringa's. Allereerst wil ik even stilstaan bij het berichtje dat bij het ter perse gaan van dat nummer op pag. 3 werd vermeld, n.l. het overlijden van onze penningmeester Jaap Andringa (SA 1212) op 11 dec. 2003, 66 jaar oud. Verdrietig, maar met fijne herinneringen, namen we samen met familie en vrienden na het bijwonen van de rouwdienst in de Maartenskerk te Kollum, afscheid bij het open graf. "De heit fan ús as bern is op reis nei de Heit fan ús allegear", is slechts een van de fragmenten uitgesproken door zijn kinderen tijdens de dienst. "It fertriet is der fansels, mar dat is aanst folle lytser as jim it mei ús mem en ús diele wolle. Kom mar lâns foar in bakje kofje yn Kollum"

Wij wisten reeds lang dat hij ziek was, wij wisten van zijn vele bezoeken aan en behandelingen in het ziekenhuis, wij hadden steeds hoop dat hij zou herstellen, vooral door zijn eigen relativerende opmerkingen aangaande het slopende ziekteproces. Op de bestuursvergadering van de Andringa Stichting eind september (waarbij Jaap en zijn vrouw Eppie niet aanwezig konden zijn) werd besloten dat de volgende bestuursbijeenkomst op 22 november, op verzoek van Jaap, bij hem thuis in Kollum plaats zou vinden en. Met een eventuele uitwijk naar Tsjikke in Veenwouden indien dat nodig zou zijn. Het mailtje van Herman van 20 nov. is duidelijk: "Jaap zijn gezondheidstoestand is ernstig aan het verslechteren en, hoewel hij het heel graag zou willen, kan de vergadering niet bij Jaap thuis worden gehouden". Een paar bestuursleden hebben thuis nog afscheid van Jaap kunnen nemen, weer anderen waren bij zijn begrafenis.

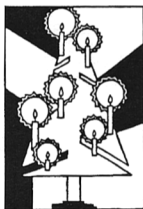
Zijn uiteindelijke beroepskeuze, eerst als belastingsambtenaar, maar al vrij snel als chef sociale zaken, is tekenend voor Jaap. Geven in plaats van nemen. Uitgaan van het goede in de mens, waarbij vooral respect voor de ander zeer belangrijk is. Jaap, meestal met pijp, vertellend over zijn hobby's, ljpaaaisykjend en genietend van de natuur...Wij zullen zijn rustige, bescheiden en plezierige aanwezigheid, zijn grote betrokkenheid en zijn financiële deskundigheid missen, hij bleef tot

het eind actief voor de Andringa Stichting, bijna 23 jaar deelden we lief en leed. Jaap had nog zo graag langer willen leven, samen met Eppie, met dochter Riekje, met zijn beide zoons, schoondochters, kleinkinderen, familie en vrienden. Wij wensen jullie allen nogmaals heel veel sterkte!

Eind vorig jaar kreeg ik een telefoontje van iemand uit Hilversum die wilde weten wie schrijfster Greet Andringa is, omdat hij haar nieuwste boek heeft gelezen. Hij blijkt in het bezit van de Andringa boeken I en II, maar heeft Greet daarin niet kunnen achterhalen. Ik stuurde hem een aantal ASN krantjes, o.a. nr. 38 met meer informatie over haar. Even later ontving ik het volgende mailtje: "Bedankt voor de toezending van de Andringa Staach Nijs boekjes, ik heb ze met plezier gelezen en weet nu wie Greet is. Hoewel ik Engwerda heet, voel ik mij een Andringa. Dat komt omdat ik nog geen 7 jaar was toen mijn vader overleed in 1932. Mijn moeder (Petronella Engwerda – Andringa - LA 2) heeft haar leven lang (ze werd bijna 100) verteld over haar leven in de Andringa familie. Hartelijke groeten van Johan Engwerda (-toe Andringa) "

Kerst- en nieuwjaarswensen, altijd zeer verrassend, hartelijk dank alle Andringa's! Een paar reacties op onze "Christmas Greetings from Friesland" naar Andringa's in het buitenland die wij (mijn beide dochters en ik) de laatste jaren persoonlijk hebben ontmoet: <I so enjoyed your Christmas letter! I thought you would enjoy a recent picture of me and my grandmother> <Holiday greetings and all good wishes for the coming year> <Now we have 5 grand children ranging in age from 6 months to 12 years. They are so much fun to be around> <I would love to hear more about the Andringa family> <It is always so good to hear from you. I hope that 2004 is a wonderful year for all of you>

Kerstavond 2003 zal voor Piet Andringa (NC 2113), voor Els en hun kinderen en familie een onvergetelijke kerst blijven: eindelijk na jaren vol zorg, teleurstelling en hoop, vond bij Piet een niertransplantatie plaats. "Ik ben opnieuw geboren!" was een van zijn opmerkelijke uitspraken. De operatie is goed geslaagd en Piet voelt zich uitstekend! Een week na thuiskomst stuurde hij

zijn kopij voor ASN 39 al naar mij toe. Piet, nogmaals van harte gelukgewenst!

ASN – Andringa Staach Nijs – is dat een krantje van drie families, de familie Andringa, de familie Staach en de familie Nijs? Verwonderd kijk ik naar de vraagsteller tot het tot mij doordringt wat er wordt gevraagd. Ik heb toegezegd om dit misverstand in ASN 39 uit de weg te ruimen. De Friese uitdrukking 'Andringa Staach Nijs' is de naam van het familiekrantje van de Andringa's - letterlijk vertaald 'Andringa Geslacht Nieuws' of 'Andringa Familietak Nieuws' zeg maar: 'Nieuws van de familie / het geslacht Andringa'. In mei 1981 is de eerste aflevering verschenen, een eenvoudige en door mij op mijn werk gestencilde uitgave: twee dubbelzijdig afgedrukte pagina's met o.a. oproep toezending familiegegevens. Wat een verschil met de huidige krantjes! Regelmatig hoor ik dat alle ASN afleveringen zorgvuldig door vele Andringa's worden bewaard. De eerste nieuwsbrief was gedateerd 22 jan. 1981, de eerste Andringa werkgroeps-bijeenkomst op 17 jan. 1981 en de eerste familiedag werd gehouden op 21 maart 1981. Over twee jaar een 25-jarig jubileum?

"Allereerst wil ik van deze gelegenheid gebruik maken mijn waardering uit te spreken voor de Andringa Stichting en het gehele Andringa-archief. Alhoewel ik niet snel een reünie of familiedag zal bezoeken, vind ik de wijze waarop er research wordt gedaan naar de familiehistorie- en verloop en de wijze waarop de naam Andringa levend wordt gehouden een compliment waard. Laat ik me kort even voorstellen, alhoewel één blik in het Andringa boek deel I voldoende zal zijn: ik ben Koen Andringa en sta vermeld onder LE 2142. Inmiddels ben ik al weer een paar jaar getrouwd met Daphne Bakker. Zeker met de geboorte van een kind ga je weer nadenken over je afkomst. Met trots wil ik dan ook onze zoon Jelle aanmelden bij uw archief" aldus enkele zinnen uit een mailtje gedateerd 29 dec. 2003. Hartelijk dank, Koen! (in boek II ben je overigens ook te vinden onder je eigen nummer LE 21421)

Nieuwsgierig naar mijn eigen vermelding op een website met telefoonnummers in Nederland ontdekte ik in november in mijn kleine woonplaats nog een T. Andringa, wie zou dat zijn? Even

bellen en meteen al een geanimeerd gesprek. Tineke woont sinds eind vorig jaar in ons dorp, zij vertelt wie haar ouders zijn en dan weet ik vrij snel bij welke familie zij hoort: (SA 1133). We ontmoetten elkaar daarna af en toe in de kerk, Tineke en haar drie-jarig dochtertje Grytsje kwamen al eens langs op een winterse zondagochtend, gezellig! Haar jongste zoon en mijn jongste dochter bezoeken dezelfde school, ze kennen elkaar niet. Binnenkort breng ik een tegenbezoekje. Oh ja, laatst werd ik door mijn achterbuurvrouw geattendeerd via het mededelingenbord in onze plaatselijke supermarkt op een Andringa bij haar in de straat, dat zou dan het vierde adres zijn met naamgenoten in ons dorp ...

Ger Andringa (GA 1211) stuurt de laatste tijd af en toe aanvullende informatie m.b.t. zijn kleine familiegroep. In boek I blijkt een anekdotische fout te zitten waar wij nu pas achter komen. Op blz. 75 staat onder GA 12 dat Henk van Spronsen op 25 dec. 1919 is geboren. Dit moet echter 24 dec. zijn. Omdat Henk zijn verjaardag altijd op Eerste Kerstdag werd gevierd, dacht iedereen, ook hijzelf, heel lang dat 25 dec. zijn geboortedag was. (Henk is in juni 2002 overleden.) Ger, alle overige familiegegevens die je stuurde zullen worden vermeld bij de familieberichten in een volgend ASN.

“Dat fyn ik in moaie Andringa” schrijft onze trouwe krantenknipperende Gerben Andries (ZG - 92 jaar oud) bij het artikel over ‘Zelfmaakmode poetst imago naaimachine op’ (zie voorpagina LC 17-1-04) met foto van een aantal leerlingen van de opleiding modetechniek bij het Friesland College. Marchje Andringa (YP 12112) werkte mee aan een modeshow van zelfgemaakte kleding in een naaimachinewinkel annex borduurstudio te Leeuwarden.

“In een ooghoek zie ik nog net de tijd op het klokje op de schoorsteenmantel; ik moet opschieten want uit ervaring weet ik dat de ochtend voorbij is voor ik er erg in heb. Ik weet ook dat het me behoorlijk dwars kan zitten als ik zo’n ochtend (naar mijn zin) te weinig heb gemaakt. Ik loop vlug, in gedachten verzonken de straat uit en zie niets of niemand onderweg. Het volgende moment heb ik de deurknop van m’n atelier in de handen en routinematig zet ik een straf bakje koffie. Met het kopje in mijn handen bekijk ik de productie van de vorige dag; ik ben er eigenlijk zelden tevreden over. Dat is misschien wel de drijfveer van elke nieuwe dag: het moet beter,

mooier, perfecter of misschien wel helemaal anders. Plotseling moet ik denken aan hetgeen ik dacht toen ik diezelfde ochtend om zes uur wakkerschoot; het beeld van een schitterende spannende vorm, of eigenlijk meer een vlek. Ik wist zeker dat ik daar die dag iets mee zou gaan doen en ben daarna weer heerlijk in slaap gevallen. Het beeld staat me nog helder voor ogen. Het heeft niets te maken met de doeken die ik de dag ervoor had gemaakt en dus pak ik een nieuw paneel en zet de vorm in één keer vlot op met een stukje siberisch krijt. Het staat gelijk op het vlak en ik voel dat het gaat lukken vandaag. Ik drink vlug mijn koffie op want ik heb er zin in. De wetenschap dat dat niet altijd zo is, geeft me extra veel voldoening en dus laat ik de rest van de koffie, zonder schromen, koud worden. De materialen van de vorige dag liggen er nog. Niemand komt er ooit aan, net zo min als iemand me zal storen in m'n atelier; er is slechts één sleutel en...nog gunstiger, geen telefoon. In snelle toetsen zet ik het beeld dat m'n gedachten vult verder op en ga dan, met kloppend hart, even op enkele meters afstand zitten op een oude barkruk."

Nieuwsgierig naar de rest van het verhaal en/of naar het resultaat? Bovenstaande tekst is een citaat (met toestemming overgenomen) uit een werkmap van beeldend kunstenaar Paul Andringa (LE 2152) die momenteel tot eind februari een expositie heeft (samen met Meint v.d. Velde) in de Schierstins te Veenwouden. Paul zijn objecten roepen associaties op met oude dingen en vergankelijkheid. Uit LC van 31-1-04: "Hij houdt het uiterst subtiel en laat de materialen zoveel mogelijk voor zichzelf spreken. Waar nodig doet hij wel degelijk ingrepen. Een beetje verf, een beetje bijwerken. Het valt niet op en toch is het bepalend voor het eindresultaat." Zijn zus Heleen introduceert mij tijdens de opening op zaterdag 24 januari bij een paar familieleden (Heleen was een aantal jaren bestuurslid bij de Andringa Stichting). Paul spreek ik slechts even; door omstandigheden ben ik vrij laat aanwezig. Zijn boeiende beschrijving van een werkochtend van enkele jaren geleden is nog steeds een afspiegeling van zijn huidige werkwijze.

De deelnemers voor de achtste Andringa familiedag op 5 juni 2004 melden zich inmiddels bij Karin Andringa in Biddinghuizen, het nieuwe secretariaat. Voor mij toch een beetje een onwennig gevoel.

Ik heb nu geen idee hoeveel personen en wie er komen ... Bij de eerstvolgende Andringa Bestuursvergadering in maart zal er wel een voorlopige deelnemerslijst zijn, maar toch ... In januari ontving ik een berichtje van Netty Andringa – Schippers (ZG 12212) uit Harderwijk: "Beste Tsjikke, Hiermee deel ik je mede dat we helaas de familiedag 2004 niet meer kunnen meemaken. Andries wordt 7 juni a.s. 91 jaar, de autorit erheen en alle drukte erbij, kan hij niet meer aan. Zijn krachten gaan erg achteruit. 't Zal in al die jaren de eerste keer zijn, dat we niet aanwezig zullen zijn. We hebben altijd prettige herinneringen aan deze dagen gehad. Heel veel groeten, ook namens Andries." Jammer, denk ik, Andries en Netty waren bijna altijd de eersten die zich aanmeldden! Hartelijk dank voor de waarderende woorden, de toelevering van alle Andringa informatie en voor jullie trouwe aanwezigheid op de zeven familie reünies. Veel sterkte toegewenst, Andries en Netty!

Er zullen veel meer Andringa's zijn die door ziekte en/of het bereiken van een hoge leeftijd niet meer aanwezig kunnen zijn op de familiedag, we hopen jullie in ASN nr. 40 te kunnen vertellen hoe die dag is verlopen. De vergrijzing neemt ook in ons adressenbestand toe. Natuurlijk wensen wij jullie allen, ook de mensen die om jullie heen staan, veel sterkte toe met het accepteren van afnemende lichamelijke (en soms geestelijke) kracht. Alle nabestaanden wil ik daarbij niet vergeten!

"Afgelopen zomer heb ik van de zussen van mijn moeder Jick Mulder – Andringa een serie portretten gemaakt met als onderwerp 'Alledag'. De serie is zo alledaags geworden, dat hij bijna onalledaags is. Hij geeft een bijzondere kijk op de zussen Riek, Sjoeke, Co en Ann in de leeftijd van 70 – 85 jaar." Met deze introductie door fotografe Rieta Mulder werden een aantal familieleden en belangstellenden uitgenodigd voor de opening en/of de foto-expositie "De zussen van mijn moeder" op 13 en 14 februari 2004 in de gereformeerde kerk te St. Jacobiparochie.

Rieta (dochter van Jick - YB 132) volgde de Bildtse zusters Andringa in hun dagelijks bestaan en heeft die momenten in een serie zwart-

wit foto's vereeuwigd. De foto's zijn tevens in een eenvoudige boekvorm uitgegeven, een uniek document van een generatie Andringa vrouwen. Nynke Andringa (YB 1321) schreef naar aanleiding van de foto's en gesprekken met de zussen de bijbehorende teksten. Werken in de tuin, lezen, thee zetten, orgel spelen, brieven schrijven, het werd allemaal vastgelegd. Tijdens de fotosessies ziet Rieta veel overeenkomsten met haar moeder Jick (overleden in 2001), maar ook grote verschillen. "Diverse familieverhalen hoor ik aan en vele vragen over mijn grootouders en mijn moeder kan ik stellen. Vragen, die ik vroeger niet durfde te stellen. Zo verstopt achter de camera geven de zussen en ik zich meer bloot dan gewoonlijk" aldus Rieta in haar voorwoord. Een bijzonder initiatief, een prachtige en unieke fotoserie met ontroerende beelden en teksten verzameld in een waardevol boekje. Tsjikke (YB) werd gevraagd om de expositie te openen. Fijn om hier bij te zijn, fijn om al die familieleden van heinde en ver weer even te ontmoeten en om familieverhalen uit te wisselen.

Je kunt het je nauwelijks voorstellen, maar zo was het leven vroeger. Als jong meisje van 's morgens vroeg tot 's avonds laat werken bij de boer. Bij de begrafenis op 14 febr. jl. van Hieke Andringa (YP 14), 89 jaar oud, werd hierover verteld. Je zag haar lopen van het dorp naar de boerderij, de kortste weg nemend. 's Winters soms op schaatsen. Even later haalde de zoon van die boer herinneringen op hoe plezierig die tijd was geweest met Hieke en hoe zij af en toe tijd kreeg om ook met de kinderen te spelen. Hieke komt uit een groot gezin, zij woonde eerst jarenlang bij haar ouders, samen met haar beide broers Dirk en Andries en daarna bleven zij met hun drieën in St. Annaparochie wonen. Dirk overleed in 1996. Andries zal zich nu alleen moeten redden, dat zal wel gaan, vertelt hij en geeft me een stevige hand. Ik bewonder zijn unieke wandelstok volgeplakt met naamstickertjes (ja, die krijg ik zoveel toegestuurd) en het handvat omwikkeld met leukoplast.

Een zus van Hieke woonde in Oosterbierum, mijn geboortedorp. Haar kinderen ken ik wel, ik praat even met hen. Twee broers van Hieke leven nog, haar schoonzus uit Dokkum nodigt me uit, haar

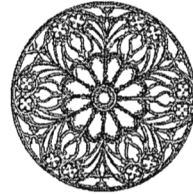
man is nu thuis. Hieke haar oudste broer Yde vertrok met zijn vrouw Joukje in de dertiger jaren naar de Wieringermeer-polder, vestigde zich eerst in Medemblik en later met zijn grote gezin in Harderwijk. Ik ontmoet een paar van Yde zijn kinderen voor het eerst. Een van hun broers woont in Zuid Afrika (YP 1412). De volgende dag krijg ik een mailtje van diens zoon Klaas: "Ik sal Nederlands skrywe alhoewel dit niet so goed is. Ja, waar zal ik begin? Ik ben de oudste seun van my ouders se ses kinderen. Ons blywe allemaal nog in SA en my 2 seuns is die enigste naamdraende Andringa's van ons. Ek was in 1998 in Nederland voor 11 dagen en het in die tyd die meeste moontlike familie bezoekt. Daar was nie tyd om na Friesland te gaan, jammer, want dan sou ik ons tante Hieke & Andries gesien het. My familiebande is vir my van uiterste belang omdat dit my in voeling sit met Andringa's, hierdoor verstaan ek myself dan ook beter."

Wat een Andringa's ontmoet ik tijdens dat weekend in februari. Zelfs tijdens de foto-expositie nog even gesproken met de altijd joviale Michiel Andringa (NB 2215) en herinneringen opgehaald met Afke en Johan de Jager – Andringa (YN 1111) aan mijn bezoekjes in 1999 aan haar broers en zus in Canada. Sjoerd 'fotograaf' (YP 1211) kon niet aanwezig zijn, hij is thuis, herstellende van een goed geslaagde operatie. 's Avonds zie ik tv-beelden van zijn zoon Frans Andringa, ook persfotograaf, bij Omrop Fryslân ivm de sneeuwstorm van 25 jaar geleden. Wat een belevenis, Frans, vooral de tocht met de helikopter! Ik zag laatst in de bieb een boekje met teksten door Eize de Boer bij jouw foto's ...

Zeer verrast was ik zaterdagavond 14 februari toen ik de naam 'Elisaar' hoorde noemen als een van de kandidaten in de derde workshopronde van het programma 'Idols'. Mijn dochters van 15 en 17 kijken altijd naar dit programma, ik volg af en toe enkele momenten. "Dat is toch niet de dochter van Tsjerk (ZG 21133) en Asmahane?" is mijn reactie. Qua leeftijd kan het, ik heb haar echter jaren geleden voor het laatst gezien. Tussen de toeschouwers zie ik haar vader, dus toch! Elisaar zingt vol overtuiging 'More To Life' van Stacio Orrico. Ik blijf geboeid kijken en bewonder haar vlotte uitstraling en haar prachtige stemgebruik. "Die scoort hoge ogen" denk ik, maar helaas, de uitslag van de jury is zeer teleurstellend

Stacio Orrico. Ik blijf geboeid kijken en bewonder haar vlotte uitstraling en haar prachtige stemgebruik. "Die scoort hoge ogen" denk ik, maar helaas, de uitslag van de jury is zeer teleurstellend voor haar. Het massaal bellende publiek (en mijn telefoontjes) hebben niet geholpen. Elisaar, jij blijft zingen, heb je gezegd. "Zingen vind ik leuk en ik blijf lachen!" is je motto! Ik wens je heel veel succes, wie weet horen wij nog meer van jou!

Zo, het wordt hoog tijd om te stoppen met dit artikel. Wie weet tot ziens op de Andringa familiedag op 5 juni a.s. in Kameleondorp in Terherne (of een week later bij de tweede Slachte marathon- wandeltocht op 12 juni?).
Met vriendelijke groet,

Tsjikke Andringa (YB 12214)

Jaap Andringa (SA 1212 pagina 206 boek 1)

Op de radio hoor ik de hele dag praten over prinses Juliana. Zij is net gestorven. De programma's op de teevee en de radio zijn aangepast. Terecht natuurlijk, want als belangrijk koninklijk persoon dient zij alle eer te krijgen die haar toekomt. Ik kom daardoor in de juiste sfeer om een paar woorden te wijden aan Jaap, onze penningmeester, die in december 2003 is overleden op 66 jarige leeftijd. Jaap, die dan wel niet de grote publiciteit van bekende Nederlander krijgt, heeft ook het land gediend. Als ambtenaar heeft hij zich zeer plichtsgetrouw ingezet voor volk en vaderland, om het mooi uit te drukken. Jaap was door zijn trouwe diensten en rustige karakter een rots in de branding. Ook voor onze stichting was Jaap de stille kracht.

Toen ik mij in 1988 spontaan meldde als vrijwilliger voor de Andringa Stichting zat Jaap al in het bestuur. Tsjerk, van Schiermonnikoog, die tegelijkertijd met mij begon, kende Jaap zeven jaar langer. Hij was al eerder lid van de Andringa werkgroep geweest en kende ook de andere werkgroepleden en stichtingbestuurders. Voor mij waren

het allemaal maar vreemde snoeshanen, nieuw, anders en onwennig. Met mijn Noord-Hollandse achtergrond en komend uit een atheïstisch en socialistisch gezin was ik in een aantal opzichten een vreemde eend in hun bijt. Zij waren bovendien de mannen en vrouwen van het eerste uur. Zij hadden het genealogisch onderzoek van de grond getild, opgezet en uitgevoerd. Het was een magisch verbond waar ik mij als nieuwkomer wat buiten voelde staan. En toch, toch werd ik snel opgenomen door deze gemêleerde kring van uiteenlopende Andringa's. Voor een aantal speelden de kerk een belangrijke rol in hun leven, terwijl anderen zich juist hadden afgekeerd van geloof en religie. Ik vond het nogal merkwaardig dat de persoonlijke levensbeschouwingen en achtergronden van de bestuursleden geen rol van betekenis vormden. Integendeel, zou ik willen zeggen. Jaap was voor mij een man met ervaring. Een veteraan in de familiestichting die, hoe anders ook zijn achtergrond en levensvisie, vanuit zijn levenswijsheid nieuwkomers onmiddellijk accepteerde. Toen vond ik hem al een beetje oud, zo rustig, zo bezadigd, zo beschouwend en zo tolerant. Misschien was ik zelf nog te veel een speelse jonge hond en ben ik in de loop der jaren minder bruisend geworden. Hoe dan ook, Jaap vond ik al jonger worden. Enkele jaren geleden werd ik mij opeens bewust dat er geen leeftijdsverschil meer tussen ons bestond. Alle twee waren wij inmiddels de zestig gepasseerd. Beiden niet meer in het dagelijkse arbeidsproces betrokken, maar wel nog actief in het volle leven van gezin, verenigingen en hobby's. Onze aanvankelijke verschillen waren door de tijd weggepoetst: er bleken alleen nog overeenkomsten te bestaan.

De eerste indrukken van Jaap, toen in 1988, staan mij nog helder voor de geest. Ik rook Jaap namelijk. Eigenlijk was het niet Jaap die ik rook, maar zijn onafscheidelijke pijp. Zelfs toen de milieu- en gezondheidsfanaten ons hele land bijna hadden omgeturnd, bleef Jaap traditiegetrouw zijn vertrouwde pijpje stoppen. Hij was meer bezig met het vullen en aanstampen van zijn pijp dan dat hij rookte. Ik mocht graag kijken naar hoe hij met die pijp bezig was. Het leek of hij de woorden die hij sprak uit zijn pijp keek. Als hij aan het einde van soms heftige discussies naar zijn mening werd gevraagd dan staarde hij eerst

langdurig naar zijn pijp, draaide die enkele malen rond, en stak van wal. Dan werd er oplettend geluisterd, want Jaap was normaal een man met weinig woorden. Absoluut een rustig en bedaard mens, die nooit iemand in de rede zou vallen, anderen uit liet spreken en pas na aandringen zijn bescheiden, genuanceerde en weloverwogen mening gaf. Hij was een man die niet snel uit zijn evenwicht te krijgen was. Rustig, solide en hulpvaardig. Zo was hij al die jaren dat hij voor onze stichting de penningen mocht beheren. Hij was altijd gewoon zich zelf. Ook zoals ik hem al had leren kennen in 1988. Je kon van hem op aan en zijn taken deed hij met plezier. Hij genoot van de gezelligheid die altijd verbonden is geweest aan het bestieren van de stichting. Jaap heeft bijna vijf en twintig jaar de penningen van onze stichting beheerd! Hij verzorgde op keurige en "eigenwijze" de boekhouding van onze hobby. Met iedereen ging hij even vredig en harmonieus om, nee hij was geen mens om ruzie mee te krijgen. Ondenikbaar. Hij had een ingetogen manier van humor. Als er wat te lachen viel lachte hij niet uitbundig: een scheve krul groeide om zijn mondhoeken, waarin de pijp mee glimlachte. Wij zijn elkaar gaan begrijpen of we nauwe familie van elkaar zijn of dikke vrienden. Veel woorden had hij niet nodig om mij enkele jaren terug te vertellen dat hij bestraald moest worden vanwege de volksziekte nummer 1. Een moeilijke periode brak voor hem aan. In eerste instantie leek de ziekte onder controle tot onverwachts de ziekte weer de kop opstak. Het had hem steviger in de greep dan hij wilde en aankon. Eind november bezochten wij hem nog een keer. Toen was hij al niet meer onze Jaap. Het ging beroerd met hem, maar zijn penningmeesterschap wilde hij niet opgeven. Enkele dagen later, wij waren net voor een kort bezoek in Istanboel, stierf Jaap. Hij stierf in het harnas van zijn penningmeesterschap van onze Stichting, maar ook in het harnas van een trouw bestuurslid, vader, opa, echtgenoot, schoonvader, broer en buurman. Bij onze terugkomst vonden wij het overlijdensbericht. Helaas te laat om de begrafenis te kunnen bijwonen. Trots ben ik op Jaap dat hij zoveel jaren zijn werk zo zorgvuldig voor onze stichting heeft kunnen verrichten en ook dat ik hem zo veel jaar mocht meemaken. Als ik aan Jaap denk dan ruik ik zijn pijp en zie zijn mondhoeken krullen. Kan ik mij een betere herinnering voorstellen?

Herman Andringa, NB 22114

5 Juni 2004, 8^e Andringa familiedag

Nog maar ruim 2 maanden en dan is het zover! 5 juni, de 8^e familiedag. Het bestuur is al heel druk bezig met de organisatie van deze dag. Er zijn al veel inschrijvingen binnengekomen. Helaas zijn wij, in verband met de locatie, gebonden aan een maximum aantal deelnemers maar toch zijn er nog enkele plaatsen vrij. We hebben deze keer een fantastische locatie gekozen die voor volwassenen, maar zeker ook voor kinderen heel erg leuk is. Veel kinderen, maar ook volwassenen, in Nederland hebben de film "De schippers van de Kameleon", die op vaderdag, 15 juni 2003 in première ging, in de bioscoop gezien. Ook kunnen wij nog steeds genieten van de spannende boeken van de Kameleon-serie. In Terherne komt deze wereld van de bekende tweeling Hielke en Sietse Klinkhamer met hun beroemde boot, De Kameleon, tot leven. De sfeer van de jaren '50 en de aanwezigheid van de bekende personages uit de boeken en film maken Terherne tot een echt Kameleondorp.

Zo zullen wij een bezoek brengen aan het Kameleoneiland, het Ervarium genaamd, waar ons allerlei activiteiten wachten. Ook is het, onder andere, mogelijk een rondvaart te maken door het dorp, over de poelen, het doolhof en het meer. Neem dus wel gemakkelijke kleding en laarzen mee, want die zijn deze dag onontbeerlijk.

Als u dus van plan bent om u nog in te schrijven, doe dat dan heel snel want anders vist u achter het net. En dat zou toch echt jammer zijn want het wordt een onvergetelijke dag. Geeft u het ook even op de aanmeldingskaart, die u in ASN 38 is toegestuurd, aan als u een speciaal dieet volgt, slecht ter been bent of per openbaar vervoer reist?

Alle deelnemers ontvangen voor 5 juni nog een brief met uitgebreide informatie betreffende aanvangstijd, plaats, een routebeschrijving

Andringa - boeken

De Andringa familieboeken zijn te bestellen door het verschuldigde bedrag over te maken naar:

Andringa Stichting te Kollum

Postgirorek. nr. 99008 of Raborek. nr. 32 02 01 015

o.v.v.: Bestelling .. x boek deel 1 en/of .. x boek deel 2

Na ontvangst van het bedrag krijgt u het boek / de boeken thuis gestuurd.

Persoonlijk boeken afhalen en betalen mag ook, maar laat dit dan even van te voren weten aan: Fam. F. Ettema- Andringa, Geert Knolweg 48, 8501 MK Joure

Kosten van de boeken:

Andringa Boek deel 1 (1985)	€ 40,00
Andringa Boek deel 2 (1996)	€ 25,00
Engelse versie (korte samenvatting bij deel 1)	€ 20,00
(Bij bestudering van deel 2 is deel 1 nodig als naslagwerk)	
Verzendkosten per boek in Nederland	€ 5,00
Verzendkosten naar buitenland	in overleg

